

ساخت و رواسازی پرسشنامه سنجش سرمایه اجتماعی درون گروهی و برون گروهی
Validity and Reliability of Bonding and Bridging Social Capital

Hassan Rafiey¹, Mirtahter Mousavi²,
DavoodGhasemzadeh³

Introduction: Social capital is the result of interactions among humans, organizations and institutions based on trust, empathy and norms that facilitated by social participation and cooperation for resulting to common interest. Social capital is the sum of resources that accrue to an individual or a group by possessing a durable network of more or less institutionalized relationships of mutual acquaintance and recognition. This construct is discussed and analyzed in different macro, middle and micro levels. Therefore, it has found increasing use in social sciences as well as in other fields such as health, management, economics and politics. Actually, social capital has a numerous definition and division in terms of scientist and scientific perspectives and for this reason this concept has faced with measuring problems. So, it is necessary to constructed and validated scale

1. M.D, M.PH
2. Ph.D in Sociology
3. Ph.D Student in Sociology,
<davood.qasemzade@gmail.com>

حسن رفیعی^۱، میرطاهر موسوی^۲، داود قاسمزاده^۳

مقدمه: سرمایه اجتماعی حاصل تعاملات میان انسان‌ها، سازمان‌ها و نهادهاست که مبتنی بر اعتماد و همدلی است و بواسطه مشارکت و همکاری اجتماعی تسهیل می‌شود. این سازه در سطوح مختلف کلان، میانی و خرد مطرح و مورد تحلیل و بحث قرار می‌گیرد و به همین دلیل کاربرد روزافزونی در علوم اجتماعی و همچنین در رشته‌های دیگر از قبیل سلامت، مدیریت، اقتصاد و سیاست پیدا کرده است. ولی در غالب پژوهش‌های انجام نشده، تفکیک آشکال سرمایه اجتماعی مغفول مانده است. یکی از علل این وضع می‌تواند نبود ابزاری مناسب باشد که هر دو نوع درون گروهی و برون گروهی سرمایه اجتماعی را بسنجد. هدف این پژوهش، ساخت و رواسازی ابزاری برای سنجش سرمایه اجتماعی است.

روش: روش مطالعه حاضر از نوع همبستگی است. مخزن گویه‌های اولیه با استفاده از پرسشنامه طرح سرمایه اجتماعی با ۲۸ گویه و سرمایه اجتماعی میان گروهی (طیف سام) با ۱۲ گویه تهیه و در بین ۴۱۵ نفر از شهروندان

*روان‌پزشک، مرکز تحقیقات مدیریت رفاه اجتماعی، دانشگاه علوم بهزیستی و توان‌بخشی، تهران، ایران
**دکتر جامعه‌شناس، مرکز تحقیقات مدیریت رفاه اجتماعی، دانشگاه علوم بهزیستی و توان‌بخشی، تهران، ایران
***دانشجوی دکتری جامعه‌شناسی، دانشگاه تبریز،
(نویسنده مسئول)

<davood.qasemzade@gmail.com>

for social capital. In the most studies the separate forms of social capital has been neglected. The lack of proper scale that measure both forms of bonding and bridging social capital is one of the reason for this situation. So, the main purpose of this research is building and validating scale for the social capital. This scale can help researcher to conducting and measuring this concept without any problem.

Method: The research method is correlation. In this research 28 items of social capital project and 12 items of bridging (SAM scale) are analyzed. The sample population was 415 people 189 (45.5%) female and 226 (54.5%) male in 18-70 age range with multi-stage cluster sampling method in three areas of Tehran based on low, middle and high economic-social status. In terms of education respondents were Diploma to Ph.D level. For evaluating the suitability of data for factor analysis Bartlett's test of sphericity and the Kaiser-Meyer Olkin scale was used. The result of the Kaiser-Meyer Olkin scale ($KMO = 0.791$) shows the adequacy of sampling. The exploratory factor analysis were estimated with varimax rotation based on the construct validity and reliability by Cronbach's alpha

تهرانی (۱۸۹ زن و ۲۲۶ مرد) در سنین ۱۸ تا ۷۰ سال با سطوح تحصیلی زیر دیپلم تا دکتری با استفاده از شیوه نمونه گیری خوشه‌ای چند مرحله‌ای از سه پهنه اقتصادی-اجتماعی پایین، متوسط و بالا اجرا شد. به منظور بررسی تناسب داده‌ها برای تحلیل عاملی از آزمون کرویت بارتلت و مقیاس کایزر-میراولکین استفاده شد. نتیجه مقدار مقیاس ($KMO=0.791$) کفایت نمونه گیری را نشان می‌دهد. روایی سازه براساس تحلیل عاملی اکتشافی با چرخش واریماکس و پایایی آن با ضریب آلفای کرونباخ (برای سازگاری درونی) برآورد شد.

یافته‌ها: از مجموع ۴۰ گویه، نهایتاً ۲۰ گویه باقی ماند که «پرسشنامه سرمایه اجتماعی» را تشکیل می‌دهد و این سازه را در دو شکل درون‌گروهی و برون‌گروهی می‌سنجد. ساختار عاملی این ابزار از ۳ عامل مرتبط با سرمایه اجتماعی درون‌گروهی (همدلی و تعلق، اعتماد، همکاری و مشارکت) و ۲ عامل مرتبط با سرمایه اجتماعی برون‌گروهی (داشتن رابطه با افرادی دارای علایق متفاوت، داشتن رابطه با افرادی دارای سبک زندگی متفاوت) تشکیل شده که روی هم ۵۸٪ از تغییرات سرمایه اجتماعی را تبیین می‌کنند. ضمن اینکه ابزار از پایایی بالا برخوردار بود. ($\alpha=0.825$)

بحث: مختصات ابزار سرمایه اجتماعی آن را ابزار مناسبی برای مطالعات بعدی به منظور شناخت وضعیت انواع سرمایه اجتماعی در گروه‌های مختلف و نیز در زمینه سبب‌شناسی

coefficient (internal consistency).

Findings: In the total of 40 items, finally, 20 items remained that compose the "social capital questionnaire" and measure this construct in bonding and bridging social capital. Three structure of scale factors are related to bonding social capital (empathy and belonging, trust, partnership) and two structure of scale factors are related to bridging social capital (different interests, different lifestyle). So, we make a scale for social capital that measure both of Bonding and Bridging social capital together. Their structural factor consist of 5 dimensions (empathy and attachment, different interests, different lifestyle, trust, participation) that explain 58% of social capital variation. Meanwhile, the scale has a high reliability ($\alpha=0/825$).

Discussion: This scale made a suitable measure for recognition of social capital forms in future research among different groups and also for studying reasons and results of them. It is suggested that researchers use this scale in their studies for describing the state of bonding and bridging social capital in different populations and to identify interventions for promoting of social capital forms. It is recommended to be

و پیامدهای آنها ساخته است. پیشنهاد می‌شود که پژوهشگران در پژوهشهای خود از این مقیاس در توصیف وضع سرمایه اجتماعی درون‌گروهی و برون‌گروهی در جمعیت‌های مختلف و شناسایی مداخلات ارتقادهنده انواع سرمایه اجتماعی کمک بگیرند.

کلیدواژه‌ها: برون‌گروهی، درون‌گروهی، رواسازی، سرمایه اجتماعی

تاریخ دریافت: ۹۳/۱۲/۷

تاریخ پذیرش: ۹۴/۴/۳

مقدمه

سرمایه اجتماعی شبکه‌ای از روابط و پیوندهای مبتنی بر اعتماد اجتماعی بین فردی و بین گروهی و تعاملات افراد با گروهها، سازمانها و نهادهای اجتماعی و قرین همبستگی و انسجام اجتماعی است، حمایت اجتماعی لازم را برای افراد و گروهها بوجود می‌آورد و انرژی لازم برای تسهیل کنشها در جهت تحقق اهداف فردی و جمعی را میسر می‌سازد (عبداللهی و موسوی، ۱۳۸۶). تقسیم‌بندیهای مختلفی در مورد سرمایه اجتماعی انجام گرفته است که یکی از

used as a criterion validity in future studies and in further research. It is important to address and validate this scale in other cities and certain groups such as the disabled, the addicts, and students.

Keywords: Bridging and bonding social capital, Social capital, Validating

آنها تقسیم آن به نوع درون‌گروهی و برون‌گروهی است. سرمایه اجتماعی درون‌گروهی از پیوندهای اجتماعی نیرومند مبتنی بر روابط خانوادگی، خویشاوندی، جنسیت، قومیت و دین

حکایت می‌کند (چو، ۲۰۰۴). سرمایه اجتماعی برون‌گروهی مبتنی بر روابط و پیوندهای افراد و گروهها با افراد و گروههای غیرهمسان می‌باشد (پاتنام، ۱۳۸۰). در هر جامعه، علاوه بر سرمایه‌های مادی (فیزیکی)، اقتصادی، سیاسی، فرهنگی، انسانی و نمادین، با گونه‌ها و مقادیری از سرمایه اجتماعی هم سروکار داریم که با دیگر انواع سرمایه‌ها رابطه تنگاتنگی دارند. سرمایه اجتماعی در جوامع سنتی بیشتر جنبه درون‌گروهی توأم با اعتماد اجتماعی محدود و خاص داشته است که امروزه آن را با نام سرمایه اجتماعی سنتی (درون‌گروهی) می‌شناسند. در این نوع جوامع وجه غالب «خاص‌گرایی» است. در جوامع مدرن با نوع دیگری از سرمایه اجتماعی سروکار داریم که بیشتر جنبه بین‌گروهی توأم با اعتماد اجتماعی تعمیم یافته و عام دارد که از آن با عنوان سرمایه اجتماعی جدید نام می‌برند که در جوامع مدرن با وجه غالب «عام‌گرایی» شکل می‌گیرد (موسوی و عبداللهی، ۱۳۸۵). برای سنجش سرمایه اجتماعی روشهای مبتکرانه‌ای وجود دارد. با این حال اندازه‌گیری واقعی آن به دلایل مختلف امکانپذیر نیست. نخست اینکه جامع‌ترین تعریف از سرمایه اجتماعی، تعریفی چندبعدی است که چند واحد تحلیل را شامل می‌شود. دوم آنکه برای اندازه‌گیری مشخصات مفاهیم